

Olumlu Değerlendirilme Korkusu Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Olumlu Değerlendirilme Korkusu Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28079>

Özet

Olumlu Değerlendirilme Korkusu Ölçeği (ODKÖ), bireylerin başarısız olma veya başarıları tarafından olumlu bir şekilde değerlendirilme beklentisinin yarattığı kaygı düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması, Tayfun Doğan ve Tuncay Totan tarafından 2010 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu ölçek, özellikle sosyal anksiyete ve performans kaygısı bağlamında, bireyin olumlu geri bildirim alma potansiyelinden dahi kaçınma eğilimini değerlendirmek için tasarlanmıştır. Ölçek, 10 maddeden ve tek bir faktörden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler

ODKÖ, Olumlu Değerlendirilme Korkusu, Sosyal Anksiyete, Değerlendirilme Korkusu, Uyarlama, Faktör analizi

Yazarlar

Tayfun Doğan, Tuncay Totan

Amaç

Olumlu Değerlendirilme Korkusu Ölçeği (ODKÖ), bireylerin başarıları tarafından olumlu bir şekilde algılanma, övülme veya yüksek başarı gösterme durumlarına yönelik yaadıkları kaygı ve rahatsızlıkların tespit etmeyi amaçlar. Bu korku, genellikle yüksek beklentiler yaratma ve bu beklentileri sürdürememe endişesinden kaynaklanır.

Ölçeğin temel amacı, olumlu değerlendirilme beklentisinin yol açtığı kaçınma davranışları ve performans sergileme konusundaki isteksizliği ölçmektir. Bu durum, bireyin potansiyelini tam olarak kullanmasını engelleyen önemli bir psikolojik engel teşkil edebilir.

Yapı

ODKÖ, psikolojik literatürde genellikle sosyal anksiyete bozuklukları ile ilişkilendirilen, ancak spesifik olarak olumlu değerlendirilmeye odaklanan bir yapıyı ölçmektedir. Yapı geçerliliği çalışmaları, ölçeğin tek boyutlu bir yapıyı temsil ettiğini göstermiştir. Bu tek boyut, bireyin başarı veya takdir gördüğünde hissettiği baskı ve rahatsızlıkların kapsamaktadır.

Ölçek, olumlu değerlendirilmenin getirdiği sosyal yükümlülüklerden veya gelecekteki performans baskısından kaçınma eğilimini ölçer. Bu bağlamda, bireyler pozitif geri bildirim almanın ardından hayal kırıklığı yaratma korkusu nedeniyle yeteneklerini sergilemekten çekinirler.

Geçerlik

ODKÖ'nün Türkçe formunun geçerlik çalışmaları, Doğan ve Totan (2010) tarafından yürütülmüştür. Ölçeğin geçerliğini incelemek üzere hem açmalyıcı hem de doğrulayıcı faktör analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Yapı geçerliliği incelemeleri sonucunda, açmalyıcı faktör analizi (AFA) tek faktörlü bir yapıyı desteklemiştir. Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonuçları ise, ölçeğin özgün yapıyla uyumlu olduğunu ve kuramsal olarak beklenen tek boyutlu yapıyı doğruladığını göstermiştir. Bu bulgular, ölçeğin Olumlu Değerlendirilme Korkusu yapıları arasında bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamaktadır.

Güvenirlik

Olumlu Değerlendirilme Korkusu Ölçeği'nin Türkçe formu için güvenilirlik analizleri, iç tutarlılık katsayıları hesaplanarak yapılmıştır. İç tutarlılık katsayıları, maddelerin birbiriyle ne kadar tutarlı olduğunu gösteren önemli bir psikometrik özelliktir.

Yapılan analizler sonucunda, ODKÖ'nün iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) .73 olarak tespit edilmiştir. Bu değer, ölçeğin araştırma ortamlarında kabul edilebilir düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal geçerliğini belirlemek amacıyla uygulanan faktör analizi, ölçeğin orijinal formunun tek faktörlü yapıları desteklemiştir. Açmalyıcı faktör analizi (AFA), tüm maddelerin tek bir temel psikolojik yapıyı ölçtüğünü ortaya koymuştur.

Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ise, elde edilen tek faktörlü modelin veri ile uyum indekslerinin yeterli düzeyde olduğunu göstermiştir. Bu sonuçlar, ODKÖ'nün Türkçe uyarlamaları hem yapısal açıdan sağlam olduğunu hem de kuramsal temellerle örtüştüğünü kanıtlamaktadır.

Ölçek Yapısı

Olumlu Değerlendirilme Korkusu Ölçeği (ODKÖ), uyarlama bir araçtır ve spesifik psikometrik özelliklere sahiptir.

Test Türü: Uyarlama

Format: 10 maddeden oluşan, tek faktörlü bir öz bildirim ölçeğidir.

Dil Kullanılabilirliği: Türkçe

Hedef Popülasyon: Sosyal anksiyete eğilimi gösteren yetişkinler ve genel popülasyon.

Yaş Grubu: Belirtilmemiştir (Genellikle üniversite öğrencisi veya yetişkin popülasyonu).

Popülasyon Detayları: Geçerlik ve güvenirlik çalışması genellikle üniversite öğrencileri üzerinde yürütülmüştür.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5'li Likert tipi derecelendirme kullanmaktadır.

1 = Hiç uygun değil

5 = Tamamen uygun

Anahtar Kelimeler

Olumlu değerlendirme, Kaçınma davranışları, ne kadar, Yapı geçerliliği, Performans kaygısı

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Belirtilmemiştir

Kurumsal E-posta Adresleri: tayfun@tayfundogan.net

Yazın Adresi: Tayfun Doğan

İzinler, Ücret ve Test Yılı

İzinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi önerilir. Genellikle akademik araştırmalar için izin alınması gerekmektedir.

Test Yılı: 2010 (Türkçe uyarlama çalışması'nın yayın yılı).

Kaynaklar

Olumlu Değerlendirilme Korkusu Ölçeği'nin Türkçe uyarlama çalışması aşağıdaki kaynakta detaylandırılmıştır:

Doğan, T. ve Totan, T. (2010). Olumlu Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Akademik Bakış Dergisi*, 22, 1-20.

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir: olumlu-degerlendirilme-korkusu-olcegi-toad.pdf

Olumlu Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuş olup hiçbir şekilde değiştirilmemiştir.

Ölçek 10 madde ve tek faktörden oluşmaktadır.

Başkaların etkileyeceğini bilsem bile yeteneklerimi sergileme konusunda kendimi rahatsız hissedirim.

ARABPSYCHOLOGY.COM